

CONGRESELE „ASOCIAȚIEI INGINERILOR ȘI TEHNICIENILOR DIN INDUSTRIA MINIERĂ” DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Și în perioada interbelică mineritul reprezintă o ramură importantă a economiei românești. Acest domeniu al activității economice capătă un nou avânt în România întregită, datorită nevoilor specifice ale societății românești, dar și faptului că, odată cu noile provincii ce se unesc cu Țara, sunt importante resurse ale subsolului care merită a fi exploatate; pe de o altă parte, se conștientizează faptul că fără suportul industriei extractive există ramuri economice care nu se pot dezvolta pe măsura cerințelor societății, că trebuie dezvoltată această industrie în toate zonele țării unde există resurse, că exploatarea și valorificarea nu trebuie făcută haotic, ci ținând cont de necesități și de nevoia de a preleva pentru generațiile viitoare.

Mineritul înseamnă valorificarea resurselor subsolului și această activitate presupune cheltuieli materiale, dar și o forță de muncă, în mare măsură, specializată, formată din muncitori, maiștri, dar și ingineri, cadre cu pregătire superioară, obținută atât în cadrul Școlilor Politehnice de la București și Timișoara, cât și la prestigioase Școli Politehnice sau Școli de Mine din străinătate: Leoben, Schemnitz, Charlottenburg, Paris, Liège, Praga, Freiberg, Zürich, Budapesta, Karlsruhe etc.

Aceste cadre tehnice tind, ca și în alte domenii de activitate, să se organizeze într-o asociație, menită să fie purtătoarea de cuvânt a intereselor lor profesionale și științifice.

a. „Asociația Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră” (A.I.T.I.M.) reprezintă un asemenea deziderat.

Crearea „Asociația Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră” (A.I.T.I.M.; Asociația) se înscrie într-o tendință pe care o remarcăm însă dinainte de primul război mondial și care continuă în perioada interbelică: asocierea pe criterii profesionale, fie a conducătorilor (patronilor) activității economice, fie a cadrelor tehnico-ingineresti. În zona activității de care ne ocupăm putem aminti: crearea în 1903 a Uniunii Generale a Industriașilor din România (U.G.I.R.), a căruia activitate a fost întreruptă în perioada războiului și reluată apoi prin Congresul din mai 1923 de la București¹; crearea în 1919 a Asociației Generale a Inginerilor din România (A.G.I.R.)²; crearea în februarie 1923 a „Asociației Industriașilor de Petrol din România”³; constituirea la 17 februarie 1923 a „Uniunii Industriilor Metalurgice și Miniere din România (U.I.M.M.R.)”⁴.

La 20 februarie 1893, Constantin Alimănișteanu și Constantin I. Brătianu, care lucrau în industria extractivă au trimis un apel tuturor foștilor elevi ai unei școli de mine, existenți în România, pentru a participa la o întrunire, în 23 mai 1893. La această întrunire, unde participă 20 de ingineri, se hotărăște constituirea „Societății Inginerilor și Industriașilor de Mine” din România, Societate care avea ca scop, potrivit Statutului, „de a conlucra la dezvoltarea și protecția industriei minerale naționale prin publicații, conferințe, studii locale și demersuri pe lângă autoritățile publice și particulare; de a dezvolta și întreține avântul membrilor săi prin recunoașterea geologică, topografică, hidrografică și economică a țării, prin excursii științifice anuale și vizite industriale”. Această societate a avut la început ca președinte pe inginerul Mathei M. Drăghicescu, înlocuit în 14 ianuarie 1897 cu Constantin I. Brătianu⁵.

A fost un început, care va fi continuat în perioada interbelică. La 4 martie 1918 se constituie la Iași, în localul Ministerului Industriei și Comerțului, „Asociația Generală a Inginerilor și Industriașilor de Mine din România” sub conducerea unui Consiliu de Administrație format din 11 membri și având ca președinte pe inginerul C.R. Mircea⁶. Asociația își avea sediul provizoriu la Iași și cel definitiv la

¹ Vezi, pe larg, la Ludovic Bathory, *Contribuția asociațiilor patronale la elaborarea politicii economice a României (1919-1930)*, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Historia*, XL, 1995, nr. 1-2, p. 65-84.

² *Analele Minelor din România*, XXVII, 1944, nr. 1, p. 23-36 (în continuare, AMR).

³ AMR, XIV, 1931, nr. 7, p. 310-311.

⁴ AMR., XXVI, 1943, nr. 8, p. 145.

⁵ *Dare de seamă despre înființarea Societății Inginerilor și Industriașilor de Mine*, *Buletinul Societății Inginerilor și Industriașilor de Mine din România*, vol. I, Anul I, Fascicula I, 1897, p. 3-19. Mathei M. Drăghicescu (1844-1939) este, în opinia multora, primul român inginer minier, absolvent la „Ecole des Mines” din Paris în 1871; va fi numit în 1878 director al „Școlii de Poduri și Șosele” și va introduce cursuri de inginerie minieră transformând această instituție în „Școala Națională de Poduri, Șosele și Mine” (*Buletinul Societății Politehnice din România*, LIII, 1939, nr. 6, p. 672).

⁶ AMR, I, 1918, nr. 1, Coperta II. La Congresul al II-lea al Asociației din 22-25 noiembrie 1922, profesorul Ludovic Mrazek arăta că „deja din 1907 s-a manifestat o mișcare printre inginerii și tehnicienii din industria petrolului, după

București și a fost creată pentru „apărarea în mod solidar a intereselor breslei ... morale și materiale”⁷. Existând tradiția, prin înființarea de către „Societatea Inginerilor și Industriașilor de Mine” a unui *Buletin*, care va apărea trimestrial în anii 1897-1898⁸, se prevedea prin Statute că Asociația își va crea, în momentul constituirii, un organ de publicitate propriu, *Analele Minelor din România*⁹.

Noua organizație profesională, cuprinzând specialiști cu diferite specializări din industria extractivă, cu precădere, acum, din industria petrolului, își va schimba, în mai 1919, titulatura, în „Asociația generală a Inginerilor de Mine din România”¹⁰, iar în mai 1920 în „Asociația Inginerilor și tehnicienilor din Industria Minieră”¹¹, titlatură pe care și-o va păstra, după știința noastră, până la desființarea ei după cel de al doilea război mondial¹².

De ce s-a creat această Asociație? Scopul rezultă chiar din articolul de fond al primului număr al revistei „Analele Minelor din România”, intitulat „Rostul Asociației”. Se arată că „Prospectori, Îndrumători și Executori în cea mai grea, dar și cea mai frumoasă dintre meserii, inginerii, chimiștii, geologii, industriașii minieri au contribuit cu priceperea lor, cu inteligența lor, cu munca, cu sacrificiile și cu riscurile lor la progresul unei industrii de care este legată buna stare a omenirii întregi. Țara așteaptă de la noi cei grupați în jurul Asociației refacerea ei deplină și repede pe terenul industrial în general, pe terenul industriei miniere în special. Țara ne cheamă la muncă ... ea așteaptă de la unirea noastră, asigurarea viitorului său economic ... Timpurile ce vin sunt grele și pentru a învinge ne trebuie nu numai știință, dar încă mai ales voință. Avem convingerea deplină că toți cei grupați în jurul Asociației vor ... uni voința cu știința spre binele țării și neamului românesc întreg”¹³.

Asociația se va conduce pe baza Statutelor aprobate în Adunarea generală de constituire din 4 martie 1918 de la Iași și modificată prin hotărârile Adunărilor generale ținute la Ploiești în 25 mai 1919, 27 iunie 1920, 18 octombrie 1931, 11 aprilie 1943¹⁴. Se va elabora, pe baza prevederilor articolului 17 din Statute un Regulament de Administrație interioară, aprobat de Adunarea generală din 23 mai 1926¹⁵ și conținând 11 capitole și 84 de articole, care detaliind articolele din Statute stabilea modul de organizare și funcționare a Asociației.

Potrivit Statutelor (articolul 3), Asociația avea ca scop: apărarea în mod solidar a intereselor breslei ce se grupează în jurul ei; să intervină în numele unui sau a mai multor membri, sau chiar în numele breslei întregi ... când s-ar crea o stare de lucruri care ar vătăma buna stare a membrilor, sau [cele] prezente sau viitoare ale breslei; să stabilească prin scrieri, conferințe, și lucrări speciale, punerea în evidență a activității și capacității membrilor ei; crearea unui „Birou de informații, studii, lucrări și expertize tehnice miniere”, prin care, să se poată pune la dispoziția tuturor mijlocul de a cunoaște...tot ce se poate face în viitor în țara noastră, cu privire la industria minelor și la industriile metalurgice și chimice derivând din produsele subsolului sau în legătură cu ele; crearea în timp, a unei

Congresul de petrol care a avut loc atunci, pentru încheierea unei Asociații. Războiul a întrerupt această inițiativă și cu mare plăcere am văzut că, după război, s-a încheiat această Asociație a inginerilor (AMR., VI, 1923, nr. 2, p. 103).

⁷ *Ibidem*, p. 16.

⁸ M. Baron, I. Pârvulescu, „Analele Minelor din România” (1918-1945) – revistă a „Asociației Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră”, în vol. *Lucrările științifice ale Simpozionului internațional „UNIVERSITARIA RO PET 2000”*, Secțiunea Științe Socio-Umane, Petroșani, 2000, p. 5.

⁹ AMR, I, 1918, nr. 1, p. 18.

¹⁰ AMR, II, 1919, nr. 1, p. 80. Adunarea generală ținută la Ploiești în 25 mai 1919 a luat în dezbatere reorganizarea Asociației și modificarea Statutelor. Ing. T. Ficșinescu va propune ca Asociația să cuprindă numai pe inginerii, geologii, chimiștii și tehnicienii din industria minieră, pentru a se putea ocupa îndeaproape de revendicările și interesele profesionale ale acestora. Președintele Asociației ing. C.R. Mîrcea a propus să existe două secțiuni: una a inginerilor și alta a industriașilor, fiecare cu Comitetul său, iar în comun să existe un Comitet Central. Adunarea generală va accepta propunerea ing. T. Ficșinescu și astfel: la articolul 1, se șterg din rândurile 2, 3, 4 cuvintele „și industriașilor de Mine”; la articolul 3, se șterg din rândurile 4, 5, 6, 7 cuvintele „precum și toți industriașii minieri și cei aparținând industriilor anexe S.A. sub orice formă, pot deveni membri ai Asociației” (*Ibidem*, p. 78).

¹¹ AMR, III, 1920, nr. 6-7, p. 487-488.

¹² Din păcate nu am găsit în fondurile de arhivă, arhiva Asociației și toată informația de care dispunem despre activitatea sa provine din paginile revistei, editată de Asociație, „Analele Minelor din România”. De aceea nu cunoaștem exact anul desființării. Asociației, acest moment fiind, probabil, la sfârșitul anului 1945 – începutul anului 1946, odată cu încetarea activității revistei „Analele Minelor din România” (AMR, XXVIII, 1945, nr. 4-12). Statutele Asociației precizau, de altfel, la articolul 6, alin. 5, că „Organul de publicitate al Asociației încetează și el apare ca organ al Asociației, din momentul dizolvării ei” (AMR, XVI, 1933, nr. 8, p. 318-319).

¹³ AMR, I, 1918, nr. 1, p. 1-2.

¹⁴ AMR, I, 1918, nr. 1, p. 16-18; III, 1920, nr. 8-9, p. 529-631; XVI, 1933, nr. 8, p. 318-320; XXVI, 1943, nr. 7, p. 121-127.

¹⁵ AMR, IX, 1926, nr. 6, p. 422-425.

Instituții de economie, credit și ajutor, pusă la dispoziția membrilor; încurajarea inițiativelor pentru dezvoltarea industriei miniere; crearea și întreținerea de legături cu Asociațiunile miniere din țară și străinătate, precum și cu instituții de orice natură a căror activitate se referă la industria minieră¹⁶.

La articolul 4 se preciza că membrii Asociației puteau să fie: activi, corespondenți, de onoare și donatori. Membrii activi puteau fi inginerii de mine, metalurghi și siderurghiști; inginerii de alte specialități, geologi, chimiști, mineralogi care lucrau în industria minieră și de prelucrare a produselor miniere, făceau parte din corpul didactic al Școlilor Politehnice, secția de „Mine și Metalurgie” sau al Universităților, secția „Petrol”, ori erau membri ai Institutului Geologic al României; tehnicienii ocupați în industria minieră și care posedau brevetul de șef de exploatare¹⁷.

Ambiționând să fie o organizație profesională a tuturor celor care lucrau în industria extractivă a României, Asociația a militat pentru cuprinderea în cadrele sale a tuturor acestora. Dacă la începuturile Asociației majoritatea membrilor proveneau din Vechiul Regat și în special din industria petrolieră¹⁸, treptat, odată cu creșterea numerică, se realizează și o extensie teritorială, inginerii, geologii, chimiștii din toate bazinele extractive intrând în „Asociație”.

Tabel 1. Membrii Asociației

Anul	Nr. membri	Anul	Nr. membri	Anul	Nr. membri	Anul	Nr. membri	Anul	Nr. membri
1919	138	1923	496	1927	711	1934	773	1938	816
1920	197	1924	540	1928	754	1935	717	1939	573
1921	324	1925	558	1931	746	1936	733	1943	503
1922	424	1926	659	1932	743	1937	775		

Potrivit articolului 9 din Statute, Asociația era condusă de un Comitet format din 15 membri aleși de Adunarea generală pe termen de un an și din președinții secțiunilor regionale. Comitetul își alegea un președinte, doi vicepreședinți, un secretar general și un casier care formau Biroul Comitetului¹⁹; tot în cadrul primei ședințe a Comitetului nou ales era numit Comitetul de Redacție al revistei „Analele Minelor din România”, format și el din membri ai Asociației²⁰.

În fruntea Asociației vor fi aleși, ca președinți, cu o singură excepție, personalități recunoscute din domeniul industriei extractive, toți ingineri minieri: C.R. Mircea (1918-1920); Ion Ghika (1920-1932), membru în Consiliul de Administrație și director general al „I.R.D.P.” și apoi director general la Societatea „Sospiro” (va fi ales apoi președinte de onoare între anii 1935-1945?); Constantin Osiceanu (1932-1935), director general al Societății „Steaua Română”, președinte al „Asociației Industriașilor de Petrol din România” și al „Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie a României”; Florentin Demetrescu (1935-1938), director de șantier la Societatea „Starnaphta”; Ion Gigurtu (1938-1941), președinte al Consiliului de Administrație și director general al Societății „Mica”; Gh. Calleya (noiembrie 1940 – ianuarie 1941, ca exponent al Mișcării Legionare); Ion E. Bujoiu (1941-1945?), director general și președinte al Consiliului de Administrație al Societății „Petroșani”.

Asociația își va desfășura activitatea la nivelul Comitetului Central, dar mai ales în cadrul secțiunilor (secțiilor) care, potrivit articolului 9 din Statute, se puteau constitui în fiecare localitate sau regiune mai restrânsă, în care locuiau în permanență cel puțin 10 membri ai Asociației²¹.

Prima secțiune ce se creează, este, după știința noastră, secțiunea Buștenari, constituită la 16 ianuarie 1921 cu 15 membri²²; se vor constitui apoi secțiunile: Băicoi-Țintea (15 februarie 1921), Moreni (20 februarie 1921), Câmpina (17 aprilie 1921), Valea Jiului (31 iulie 1921), Hunedoara (4 august 1921), București (5 februarie 1922), Ploiești (aprilie 1922), Baia Mare (5 iulie 1922), Banat

¹⁶ AMR, XVI, 1933, nr. 8, p. 318.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ La 30 mai 1920, din cei 211 membri ai Asociației, doar 7 lucrau în Transilvania și Basarabia (AMR, III, 1920, nr. 3-5, p. 331-334).

¹⁹ AMR, III, 1920, nr. 8-9, p. 630. Prin modificarea Statutelor în Adunarea generală din 11 aprilie 1943, Comitetul Central urma să fie format din 15 membri aleși pe un an și 50% din președinții Secțiunilor (AMR, XXVI, 1943, nr. 7, p. 125).

²⁰ M. Baron, I. Părvulescu, *op. cit.*, p. 5.

²¹ AMR, III, 1920, nr. 8-9, p. 630; în Statutele modificate în 1943, la articolul 12, se prevedea „cel puțin 15 membri ai Asociației” (AMR, XXVI, 1943, nr. 7, p. 125).

²² AMR, III, 1920, nr. 11-12, p. 875.

(mai 1923), Runcu (iulie 1923), Moldova (mai 1925)²³. În timp se constituie noi secțiuni, altele dispar și situația este următoarea²⁴:

Tabel 2. Secțiunile Asociației și membrii lor

1936		1938		1943	
Secțiunea	Nr. membri	Secțiunea	Nr. membri	Secțiunea	Nr. membri
București	172	București	170	Aricești-Băicoi-Țintea	31
Ploiești	138	Bucșani	20	Boldești și Hârșă	11
Moreni	87	Vulcan	16	Brad	29
Băicoi	19	Lupeni	13	Brazi	15
Mislea	19	Petroșani	18	București	150
Valea Jiului	49	Câmpina	62	Câmpina	39
Baia Mare	25	Brad	41	Gura Ocnitei – Ochiuri – Bucșani - Moreni	45
Munții Apuseni	38	Baia Mare	42	Mediaș	20
Boldești	30	Ploiești	141	Ploiești	76
Câmpina	57	Boldești	39	Petroșani – Vulcan –Aninoasa - Lupeni	29
Constanța	20	Băicoi	17	Zlatna	13
Diferite centre	79	Brazi	19	Diverse localități	45
		Mislea	18		
		Moreni	91		
		Constanța	21		
		Diferite centre	88		
TOTAL	733		816		503

Acesta este cadrul în care și-a desfășurat activitatea Asociația ea ambiționând să se implice în problemele profesionale și chiar sociale ale membrilor săi. Va căuta să fie prezentă în viața social-economică și științifică a țării, prin reprezentanții săi și prin rolul pe care și l-a asumat. Din multitudinea problemelor pe care le-a abordat Asociația ne oprim la organizarea și desfășurarea celor patru Congrese ale sale.

b. În cuprinsul Statutelor adoptate în 1920, la articolul 11, se prevedea că „împună cu adunarea generală se va putea ține și un Congres. Congresul va fi public. În el se va discuta, prin recenzii, conferințe, comunicări etc., tot ce este privitor la industria minieră în general și de preferință tot ce poate interesa țara noastră și industria ei minieră, sau industria chimică în legătură cu ea. La acest Congres, Comitetul poate invita instituțiile similare străine. Comitetul se va îngriji în acest caz, ca Congresul să fie precedat sau urmat de excursii în interiorul țării”²⁵.

Existența cadrului legal pentru realizarea acestei manifestări, care se dorea a fi o exprimare a preocupărilor și interesului membrilor Asociației pentru progresul științei și al practicii miniere, va permite desfășurarea, în perioada interbelică a patru Congrese.

Primul Congres se va desfășura în zilele de 4-5 mai 1921 la Ploiești. Problema organizării unui asemenea Congres s-a pus și s-a dezbătut la Adunarea generală a Asociației, care a avut loc la Ploiești în 25 mai 1919²⁶, va fi reluată în Adunarea generală din 30 mai 1920, când s-a propus luna septembrie 1920²⁷, iar decizia finală va fi luată în ședința Comitetului Central din 17 aprilie 1921, când s-a fixat și ordinea de zi, ce cuprindea rapoarte pe probleme stringente ale industriei extractive și care, în mare măsură, va fi respectată la Congres²⁸.

Congresul la care vor fi prezenți peste 200 de participanți, se va desfășura în zilele de 4-5 mai 1921, în continuarea Adunării generale anuale, în sala Teatrului Modern din Ploiești. Importanța Congresului pentru breasla exploatatorilor de resurse ale subsolului va fi subliniată de mesajele de

²³ AMR, IV, 1921, nr. 3-4, p. 290-291; nr. 5, p. 393; nr. 6, p. 680; V, 1922, nr. 5, p. 330; nr. 7, p. 517; VI, 1923, nr. 10, p. 792, 802; VIII, 1925, nr. 10, p. 394.

²⁴ AMR, XIX, 1936, nr. 8, p. 358; XXI, 1938, nr. 9, p. 373; XXVI, 1943, nr. 1, p. 1-13.

²⁵ AMR, III, 1920, nr. 8-9, p. 630; în Statutele adoptate în 1931 periodicitatea Congreselor era fixată la doi ani (AMR, XVI, 1933, nr. 8, p. 319-320).

²⁶ AMR, II, 1919, nr. 1, p. 76.

²⁷ AMR, III, 1920, nr. 3-5, p. 335.

²⁸ AMR, IV, 1921, nr. 5, p. 391-392.

salut adresate de Ministerul Industriei și Comerțului (M.I.C.), Ministerul Muncii, Direcția Minelor Baia Mare, A.G.I.R.²⁹.

Revista *Analele Minelor din România* va dedica numărul 8-9, august-septembrie 1921, aproape în întregime, primului Congres al Asociației; scoaterea acestui număr, care a avut 358 pagini, a fost posibilă și datorită implicării M.I.C., care a cumpărat 1000 de exemplare ce au fost apoi oferite la „Expoziția și Târgul de Mostre ale Industriei Românești”³⁰.

În articolul de fond intitulat *Congresul nostru*³¹ se arată că vor fi prezentate în extenso toate comunicările susținute precum și discuțiile care au urmat în jurul acestor comunicări, ce îmbrățișau aproape toate ramurile de activitate ale industriei miniere și metalurgice. Din comunicări și discuții au reieșit o serie de probleme, de a căror rezolvare depindea în cea mai mare măsură viitorul industriei extractive în țara noastră. S-au abordat problema care nu interesau numai inginerii minieri, acest Congres având menirea să precizeze care sunt aceste probleme, pentru ca soluționarea diverselor chestiuni să se facă în cunoștință de cauză. Prin editarea comunicărilor, care au fost întregite cu o lucrare a prof. I. Popescu-Voitești privind geologia României, se dorea a se arăta cum, prin întregirea Țării, câmpul de activitate al industriei miniere și metalurgice a crescut, atât prin importanța materialului extras, cât și prin problemele noi care se puneau.

Lucrările aparțineau unor membri ai Asociației care, cu unele excepții, erau ingineri minieri: I. Popescu-Voitești (profesor la Universitatea din Cluj), *Privire generală asupra geologiei României (sinteza Carpaților actuali)*; I. Andrea, *Situația industriei miniere-metalurgice a României*; Th. V. Ficșinescu, *Participarea statului la exploatarea bogățiilor petrolifere*; Ilie Popescu, *Contribuțiuni la rezolvarea chestiunii țării*; Gheorghe Damaschin, *Cărbunii în România*; D. Filipescu, *Învățământul tehnic și profesional în industria minieră*; Al. Georgiade, *Legislația minieră*; Gh. Munteanu-Murgoci (profesor la Școala Politehnică din București), *Date noi relative la zăcămintele petrolului*; Gh.H. Damaschin, *Gazele naturale*; Vasile Lazăr, *Gazul metan în Transilvania*; C.N. Dacu (inginer chimist), *Aspecte ale problemei participării la beneficii*.

Al II-lea Congres al Asociației a avut loc la București în zilele de 22-25 noiembrie 1922. În ședința Comitetului Central din 25 ianuarie 1922 se va adopta un proiect de program care cuprindea două mari părți: I. Comunicări științifice și tehnice pe teme diverse; II. Dezbaterea unor probleme de strictă actualitate: a. Situația actuală a industriei miniere și metalurgice, pe domenii, raportorii trebuind să facă expuneri bazate pe date concrete, să formuleze concluzii și propuneri; b. Unificarea legislativă și minieră; c. Învățământul tehnic industrial; d. Participarea la beneficii; e. Pensii și Asigurări.

Se preciza că dacă Congresul urma să se desfășoare în Transilvania, orașul gazdă să fie Brașov, iar excursia de după Congres să se desfășoare în Valea Jiului și la Hunedoara, de aceasta urmând să se ocupe Secțiunea Valea Jiului a Asociației³².

Pe baza acestui proiect, la Adunarea generală din 4 iunie 1922 se va adopta programul provizoriu al Congresului ce urma să aibă loc în septembrie 1922, program publicat în revista *Analele Minelor din România*. Din parcurgerea acesteia se remarcă neta creștere cantitativă, față de tematica și temele primului Congres din 1921: 11 lucrări propuse în cadrul a 6 teme mari (dintre care 10 susținute) la Congresul din 1921, 17 lucrări la partea I și cel puțin 26 rapoarte pentru partea a II-a, propuse la Congresul din 1922³³.

Congresul se va desfășura de-a lungul a patru zile (22-25 noiembrie 1922) în sala Fundației Universitare „Carol I” din București, în ședință comună pentru toți participanții³⁴.

Congresul este deschis de către ing. I. Ghika, președintele Asociației care va scoate în evidență importanța acestei manifestări și salută, în mod special, prezența membrilor Asociației veniți din Transilvania și Banat.

²⁹ AMR, IV, 1921, nr. 7, p. 677-679.

³⁰ AMR, IV, 1921, nr. 12, p. 1349.

³¹ AMR, IV, 1921, nr. 8-9, p. 749-750.

³² AMR, V, 1922, nr. 1, p. 51.

³³ AMR, V, 1922, nr. 6, p. 419, 422-423; în ședința Comitetului Central din 26 august 1922 s-a aprobat și data Congresului: 18-21 noiembrie sau 22-25 noiembrie 1922, și programul, cuprinzând 33 de comunicări (lucrări științifice sau rapoarte), dintre care 27 au fost prezentate la Congres (AMR, V, 1922, nr. 10, p. 787-788).

³⁴ În AMR, VI, 1923, nr. 2, p. 87-112 se va publica Darea de seamă asupra celui de al II-lea Congres al Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră, București, 22-25 noiembrie 1922, din care am extras și noi principalele momente ale acestei manifestări.

Vor fi rostite mesaje de salut din partea: M.I.C., Ministerului Domeniilor, Ministerului Muncii și Ocrotirilor Sociale, Societăților petrolifere, U.G.I.R., Societății „Progresul silvic”, „Uniunii producătorilor de lignit”, A.G.I.R., Regiei Monopolurilor Statului, Baroului București, Școlilor Politehnice din Timișoara și București.

S-au prezentat apoi două comunicări, susținute de către I. Popescu-Voitești, *Raporturile geologice dintre zăcămintele de sare și de petrol*³⁵ și de către Gh. Munteanu-Murgoci, *Supracutările din Carpații Meridionali*.

În după-amiaza primei zile s-au prezentat patru comunicări, dintre care două abordau problematica realizării unui vocabular românesc minier și a unui mineralogic și petrografic.

În ziua de 23 noiembrie 1922, dimineața, vor avea loc aprinse discuții pe marginea unei comunicări privind Casa de Pensii sau Asigurări pentru personalul din industria minieră și se va adopta o moțiune a Congresului prin care se cerea crearea, încă în anul 1922, a acestei Case și se împuternicea Comitetul Central să facă demersurile necesare; vor mai fi prezentate patru comunicări legate de industria petroliferă. În după-amiaza zilei a doua a Congresului vor fi prezentate cinci comunicări din domenii diferite.

În ziua a treia, 24 noiembrie 1922, dimineața, s-au prezentat alte cinci lucrări, iar după-amiaza Gh. Damaschin a prezentat comunicarea *Problema combustibilului și politica de stat*³⁶ pe baza căreia Congresul a adoptat o a doua moțiune prin care, plecându-se de la rolul combustibilului, în special a păcurii, în dezvoltarea economică, se propunea: 1. înlocuirea treptată a combustiei cu păcură prin lignit sau cărbune de Petroșani; 2. reducerea pierderilor din instalațiile ce folosesc păcura; 3. stimularea rafinărilor care găsesc alte utilizări pentru păcură; 4. modernizarea tracțiunii la C.F.R.

În ziua a patra a Congresului, 25 noiembrie 1922, s-au prezentat șase comunicări și au continuat discuțiile la problema statutului juridic al subsolului, discuții începute în după-amiaza zilei de 24 noiembrie 1922; discuțiile se vor finaliza cu cea de a treia moțiune a Congresului privind „naționalizarea subsolului”, în care se reîntâlnindu-se punctul de vedere stabilit prin moțiunea adoptată la primul Congres din 1921³⁷, se susținea că toate zăcămintele miniere, conținute în subsolul întregii țări, trebuie să treacă la proprietatea statului și că este necesară o lege specială pentru minerit.

Rezumând, putem spune că au fost prezentate 28 de comunicări: șase din domeniul petrolului, două în domeniul gazelor naturale, patru în domeniul cărbunelui, câte una în domeniul minereurilor și metalurgiei, sării și carierelor, treisprezece în chestiuni de ordin general, susținute de doi geologi, doi ingineri chimiști, un medic, 19 ingineri minieri.

Congresul a fost apreciat de către participanți și cronici pozitive au apărut și în presa vremii³⁸ dar, din păcate, hotărârea privind publicarea, în extenso, în „Analele Minelor din România” și într-un volum de peste 1.000 de pagini a comunicărilor, observațiilor și discuțiilor ce au avut loc, nu s-a materializat pe deplin.

Al III-lea Congres al Asociației va avea loc la București în zilele de 27-30 iunie 1931, în plină criză economică, care a afectat profund, cu excepția industriei petroliere, toate ramurile industriei extractive. Congresul era astfel un bun prilej de a stabili nu numai stadiul și realizările industriei extractive, dar și căile care trebuiau urmate pentru a salva această activitate indispensabilă unei evoluții normale a economiei și societății românești.

În pregătirea Congresului, Comitetul Central al Asociației va trimite o circulară membrilor pe care îi înștiințează asupra intenției de a desfășura o asemenea manifestare în jurul datei de 15 octombrie 1930 și că lucrările Congresului se vor desfășura pe două grupe de preocupări: 1. un istoric asupra evoluției industriei miniere din România întocmită de subcomitetul tehnic al Asociației cu sprijinul întreprinderilor miniere și care să fie cuprins într-un volum ce se va înmâna participanților la Congres³⁹; 2. probleme actuale ale industriei miniere grupate în patru direcții: a. profesional (legat de

³⁵ Publicată în *AMR*, VII, 1924, nr. 12, p. 361-369.

³⁶ Comunicarea va fi publicată în *AMR*, VI, 1923, nr. 6-7, p. 482-517; nr. 10, p. 727-756.

³⁷ *Asociația Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră față de problemele industriei miniere de la 1919-1924*, în vol., *Contribuțiuni la istoricul industriei miniere în România. Mine metalice, Petrol, Gaze naturale, Cărbuni*, Tipografia Cartea Medicală, București, 1931, p. 3-4.

³⁸ În *AMR*, V, 1922, nr. 11, p. 865 sunt prezentate aprecierile făcute de ziare importante: „Adevărul”, „Argus”.

³⁹ Se va realiza această intenție publicându-se *Contribuțiuni la istoricul industriei miniere în România. Mine, Petrol, Gaze naturale, Cărbuni*, Tipografia Cartea Medicală, București, 1931, care cuprinde, în fascicule, cinci studii: Ioan Marin, *Istoricul minelor metalice din România*, p. 1-21; *Istoricul dezvoltării industriei petrolifere în România*, p. 1-82; *Istoricul exploatării gazelor naturale combustibile*, p. 1-8; *Istoricul dezvoltării exploatărilor de cărbuni în România*, p. 1-14;

protecția titlului de inginer, stabilirea funcției, pensii și asigurări, ajutor material, educația profesională, cultura generală, impozite excesive); b. tehnic (deschiderea zăcămintelor; punerea în valoare optimă a zăcămintelor miniere; clasarea și înobilarea producției brute miniere; prelucrarea, transportul și energia); c. științific (geologia și geofizică aplicată la cercetarea și descoperirea zăcămintelor miniere); d. politico-economic (politica minieră a statului, organizarea desfacerii produselor miniere). Se cerea membrilor Asociației să trimită titlurile comunicărilor și mai apoi lucrările subcomitetului Asociației care era desemnat pentru fiecare punct, iar pentru problemele referitoare la cărbuni, minereuri, cariere și ape minerale secretarului general al Congresului, ing. Gh. Damaschin, și se prezenta programul propus deja pentru specialitatea „Petrolul”⁴⁰.

În ședința Comitetului Central din 6 septembrie 1930 se decidea, din diferite motive, amânarea datei Congresului, ce fusese fixată pentru zilele de 5-7 decembrie 1930. Tot acum se trimite secțiunilor Asociației Circulara nr. 4 în care se fac noi precizări privind redactarea și persoanele cărora să le fie trimise lucrările până la 5 noiembrie 1930, necesitatea ca lucrările să nu repete comunicările făcute la Congresele Asociației din 1921 și 1922; se specifica că lucrările care nu erau predate Secretariatului general al Congresului până la 15 noiembrie 1930 nu vor mai fi acceptate⁴¹. Dar fără a se specifica exact cauzele, în *Analele Minelor din România* este publicată Circulara nr. 5, în care Secretariatul general al Congresului anunța că în ședința Comitetului Central din 19 noiembrie 1930 s-a hotărât, din motive tehnice (examinarea lucrărilor, realizarea lucrării despre istoricul mineritului) și de oportunitate, amânarea datei Congresului, stabilită pentru 5-7 decembrie 1930, la o altă dată, în primele luni ale anului 1931⁴². Prin Circulara nr. 6 a Secretariatului general al Congresului se anunța că lucrările acestuia se vor desfășura în zilele de 31 mai și 1 iunie 1931 la București dar, din cauza alegerilor parlamentare, data a fost schimbată pentru 27-30 iunie 1931⁴³.

Congresul, care a durat patru zile, s-a deschis în data de 27 iunie 1931 sub președinția ing. Constantin Osiceanu, președinte al Asociației⁴⁴.

Erau prezenți membri ai guvernului, reprezentanți ai Academiei Române, ai U.G.I.R., Școlilor Politehnice de la Timișoara și București, Societății Politehnice, ai A.G.I.R., „Asociației Industriașilor de Petrol din România”, marilor societăți miniere etc.

Este prezentată adresa Mareșalului Palatului în care se arăta că regele Carol II acordă „Înaltul său Patronaj pentru Congres ...”. Constantin Osiceanu va deschide lucrările Congresului în calitate de președinte al acestuia⁴⁵, iar apoi iau cuvântul o serie de miniștri și reprezentanți ai diferitelor Instituții; în finalul acestor discursuri festive, Gh. Damaschin, secretarul general al Congresului și vicepreședinte al Asociației face un istoric asupra activității desfășurate și rolul pe care l-au avut Congresele anterioare în privința direcțiilor date pentru rezolvarea problemelor tehnice, științifice, economice și sociale ale mineritului, atât în perioada refacerii cât și a dezvoltării acestuia; Gh. Damaschin arată care sunt scopurile Congresului actual⁴⁶. Vor fi prezentate apoi timp de patru zile, comunicările și rapoartele întocmite de membrii Asociației, în număr de 38, și care au avut rolul de a da o imagine exactă nu numai a stadiului în care se găsea industria extractivă din România, dar și a preocupărilor tehnico-științifice, profesionale, sociale ale Asociației și a membrilor săi. În ultima zi a Congresului, 30 iunie 1931 au fost făcute intervenții la câteva din marile probleme care preocupau industria extractivă: valorificarea producției de petrol, șomajul în industria minieră, chestiunea apărarea titlului de inginer și necesitatea creării unui corp tehnic minier etc. Apoi Gh. Damaschin va prezenta

Asociația Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră față de problemele industriei miniere de la 1919-1924, p. 1-10; un exemplar, legat în piele, va fi oferit regelui Carol II (AMR, XIV, 1931, nr. 10, p. 442).

⁴⁰ AMR, XIII, 1930, nr. 8, p. 360-361. În pregătirea Congresului sunt publicate, de exemplu, proiectul lucrărilor propuse de secțiunea Baia – Mare (AMR, XIII, 1930, nr. 9, p. 429) și lucrarea lui Gh. Damaschin, *Scopul Asociației Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră*, în care autorul face un excurs prin istoricul înființării și desfășurării activității Asociației, scoțând în evidență contribuția acesteia la integrarea inginerilor și chimiștilor din industria minieră, rolul în menținerea ordinii sociale, în rezolvarea unor probleme tehnice și profesionale, în apărarea intereselor breslei în fața societății și a conducătorilor activității miniere etc. (AMR, XIII, 1930, nr. 11, p. 483-488).

⁴¹ AMR, XIII, 1930, nr. 11, p. 520-522.

⁴² AMR, XIII, 1930, nr.12, p. 563; XIV, 1931, nr. 1, p. 41.

⁴³ AMR, XIV, 1931, nr. 5, p. 221-222; nr. 6, p. 238.

⁴⁴ În AMR, XIV, 1931, nr. 8, p. 361-369 este publicată *Scurtă dare de seamă asupra lucrărilor Congresului Asociației Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră*.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 337-340.

⁴⁶ AMR, XIV, 1931, nr. 7, p. 267-269.

expunerea de motive⁴⁷ cu care era însoțită Moțiunea Congresului⁴⁸, alcătuită de către o Comisie, aleasă dintre participanți, și care încerca să reflecteze mai ales aspectele pe care Asociația considera a fi prioritar de rezolvat pentru așezarea, în continuare, a industriei extractive, pe făgașul de modernitate dezvoltat în perioada scursă după primul război mondial, pentru asigurarea unui statut demn și conform cu pregătirea obținută pentru membrii săi⁴⁹ etc.

În programul Congresului au mai fost cuprinse: o masă colegială în seara zilei de 27 iunie 1931; un banchet, în seara zilei de 27 iunie 1931, în onoarea ing. I. Ghika, președintele Asociației timp de 12 ani; o excursie, începută la 30 iunie 1931, la care au luat parte participanți la Congres, în regiunea auriferă a Munților Apuseni, unde s-au vizitat minele Societății „Mica” din zona Bradului, Abrud, minele Statului de la Roșia Montană și Zlatna.

Cel de-al IV Congres va avea loc la București în zilele de 18-21 mai 1939. Prin modificarea Statutelor Asociației în 1931, la articolul 11, alineatul 4, se prevedea că „Congresul Asociației se va ține cel puțin o dată la doi ani”⁵⁰. În virtutea acestei noi prevederi și pentru a satisface dorința unor membri, „care corespunde unei reale și actuale necesități de manifestație publică a Asociației noastre”, în ședința Comitetului Central din 5 august 1933 s-a discutat ideea organizării unui nou Congres în cursul anului 1933 sau la începutul anului 1934.

Biroul Comitetului a schițat un proiect de program care avea ca idee centrală organizarea unui Congres ce să se desfășoare pe parcursul a două zile, timp în care să se prezinte 10 conferințe cu subiecte generale: două conferințe profesionale (Rolul tehnicianului minier în economia națională; situația socială, drepturile și datoriile tehnicianului minier în stat și societate), șase conferințe tehnice cu subiect minier (*Petrol; Aur; Cărbune; Gaze naturale; Alte minereuri; Rafinaj*), o conferință geologică, două conferințe economice (*Aportul industriei miniere la dezvoltarea vieții economice a țării; Punerea în concordanță a industriilor constructoare din țară cu nevoile exploatărilor miniere*), pe baza cărora să aibă loc discuții ample și în urma cărora să se redacteze o Moțiune care să reprezinte ideologia Asociației. Pentru realizarea acestor studii se va numi un raportor general care să ceară prin intermediul revistei Asociației, sau direct, sprijinul celor care pot da informații, sau pot contribui la redactarea materialului⁵¹.

Această propunere se va finaliza printr-o acțiune concretă, iar ideea va prinde din nou contur de abia la începutul anului 1937, când este trimis un „Apel către colegi”⁵² semnat de președintele și secretarul general al Asociației ing. Florentin Demetrescu, respectiv ing. D. Rusu-Abrudeanu, președintele și secretarul general al Comitetului de lucrări al Congresului, ing. Ion P. Gigurtu, respectiv ing. A. Drăgulănescu, prin care se propunea luna mai 1937 pentru organizarea Congresului care, „urmează să aibă îndoită importanță: aceea de a face cunoscut marele aport pe care-l aduce activitatea inginerului român în dezvoltarea industriei miniere și...să pună la dispoziția lumii de specialitate contribuțiunea tehnicii românești”. În acest scop se făcea un apel către membrii Asociației pentru a prezenta lucrări care să răspundă exigențelor economice, sociale și naționale ale momentului și care să se încadreze în „Normele” impuse⁵³.

Congresul nu s-a desfășurat în luna mai 1937, pentru motive care țin în principal de nerealizarea tuturor lucrărilor cu care membrii Asociației s-au înscris, iar mai apoi el este amânat succesiv pentru decembrie 1937, 20-22 mai 1938, septembrie 1938, 2-4 aprilie 1939, 18-21 mai 1939⁵⁴.

⁴⁷ AMR, XIV, 1931, nr. 8, p. 355-357.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 331-335.

⁴⁹ În AMR, XV, 1932, nr. 2, p. 39-40 sunt prezentate *Dezideratele profesionale ale Congresului Asociației Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră din iunie 1931*: înfăptuirea „Casei de pensii și asigurări a funcționarilor din industria minieră”; modificarea unor articole din legea Contractelor de muncă; legiferarea purtării titlului și a exercitării profesiei de inginer; înființarea „Corpului tehnic minier”; protejarea muncii românești prin aplicarea legilor și regulamentelor miniere; repunerea în drepturi a comisiei pentru verificarea titlurilor Candidaților la brevetul de șef de exploatare; reorganizarea școlilor de maiștri minieri.

⁵⁰ AMR, XIV, 1931, nr. 8, p. 319.

⁵¹ AMR, XVI, 1933, nr. 9, p. 353.

⁵² AMR, XX, 1937, nr. 2, p. 29.

⁵³ AMR, XX, 1937, nr. 1, p. 1-16.

⁵⁴ AMR, XX, 1937, nr. 9, p. 365, nr. 10, p. 429; XXI, 1938, nr. 5, p. 205; nr. 9, p. 370; nr. 12, p. 490; XXII, 1939, nr. 5, p. 174-185.

Congresul se va desfășura în zilele de 18-21 mai 1939 în sala de festivități a Societății „Mica” din București⁵⁵.

Congresul s-a deschis în dimineața de 18 mai 1939 printr-o slujbă religioasă ținută la Biserica Albă din București, urmată apoi de întrunirea delegaților la sediul Societății „Mica”. La Congres, pe lângă delegați participau personalități ale vieții politice și științifice, în frunte cu ing. Ion E. Bujoiu, Ministrul Economiei Naționale și Președinte de Onoare al Congresului. Ședința în plen va fi prezidată de către ing. Ion P. Gigurtu, președinte-director general al Societății „Mica”, președintele Asociației și președinte al Comitetului de lucrări al Congresului. Ion P. Gigurtu va rosti cuvântarea de deschidere în care explică de ce Congresul, fixat inițial pentru anul 1937, a fost amânat succesiv și, de ce era necesară organizarea acestuia: progresele făcute în tehnica minieră cereau recapitularea acestora și stabilirea raportului în care mineritul se afla cu aceste elemente de modernitate; clarificarea atitudinii față de două curente care s-au impus: cel al poziției capitalului național față de cel străin și modul de întrebuițare a elementului etnic național în industria minieră în special; discutarea aspectelor legate de legislația socială, asigurarea de bătrânețe, sistemul de impozite, diferite aspecte tehnice etc.

Vor lua apoi cuvântul Ion E. Bujoiu, ing. Mihail Manoilescu, președintele A.G.I.R., ing. C. Bușilă, președintele „Societății Politehnice” și al „Institutului Român de Energie”, reprezentantul U.G.I.R., al „Colegiului Inginerilor”, a „Asociației Industriașilor de Petrol din România”, a „Corpului Contabililor”.

În continuare, Congresul se va desfășura pe 12 secțiuni⁵⁶ după următoarele reguli: la toate secțiunile se va citi în extenso cuvântul președinților și darea de seamă a raporturilor, iar pentru lucrări sunt prevăzute, ca timp de prezentare, 10 minute pentru cele deja publicate și 20 minute pentru cele ce urmează a fi publicate; discuțiile vor urma imediat după fiecare comunicare, iar la sfârșit se va discuta proiectul de moțiune al secțiunii⁵⁷.

La Secțiunea I: *Organizarea Întreprinderilor*, se vor prezenta șase comunicări; II: *Geologie*, se vor prezenta două comunicări; Secțiunea III: *Petrol*, va fi împărțită pe patru specialități: *Foraj* cu 13 comunicări; *Extracția țițeiului* cu 8 comunicări; *Rafinaj* cu 5 comunicări; *Economie* cu 2 comunicări; Secțiunea IV: *Gaze naturale* va avea 10 lucrări cu caracter tehnic și 8 lucrări cu caracter economic; V: *Cărbuni* cu 5 lucrări; VI: *Minerale nemetalice, roci și materiale de construcție* cu 5 comunicări; VII: *Sare* cu 2 comunicări; VIII: *Ape minerale* cu 2 comunicări; IX: *Minerale metalifere, altele decât fierul și metalurgia lor* cu 13 comunicări; X: *Fierul și metalurgia lui, cromul și metalele rare* cu 13 comunicări; XI: *Instalații mecanice și electrice* cu 3 comunicări; XII: *Profesionale și sociale* cu 6 comunicări.

Ședința de închidere a Congresului a avut loc în data de 21 mai 1939, sub președinția ing. Ion P. Gigurtu, care va arăta că discuțiile din fiecare secțiune s-au concretizat prin câte o moțiune, pe baza cărora s-a realizat proiectul de Moțiune generală, prezentată acum și care, cu anumite modificări, va fi aprobată de către Congres, urmând să fie înaintată autorităților. Mulțumește tuturor celor care s-au implicat în organizare și desfășurare și propune ca următorul Congres să aibă loc în noiembrie 1941, să cuprindă șase secțiuni care să poată fi urmărite de către toți cei prezenți⁵⁸.

Fapt important, o parte a lucrărilor au fost publicate în *Analele Minelor din România*, iar rapoartele secțiunilor au fost tipărite și trimise gratuit fiecărui membru, în funcție de specialitatea fiecăruia⁵⁹.

A fost ultimul Congres al Asociației care a implicat atât pe membrii săi cât și resursele materiale ale acesteia⁶⁰.

Prin prezentarea succintă a acestui aspect particular din activitatea „Asociației Inginerilor și Tehnicienilor din Industria Minieră” din România am încercat să dăm o imagine, desigur limitată, a preocupărilor profesionale și tehnico-științifice pe care cei care au lucrat în mineritul din România în

⁵⁵ AMR, XXII, 1939, nr. 7, p. 237-315 va fi un număr special dedicat Congresului prezentându-se în extenso desfășurarea întregii manifestări.

⁵⁶ În programul propus pentru eventualul Congres din mai 1937 erau prevăzute 14 secțiuni, fiind stabiliți președinții, vicepreședinții, raportorii de la fiecare secțiune (AMR, XXII, 1937, nr. 10, p. 429).

⁵⁷ AMR, XXII, 1939, nr. 5, p. 175.

⁵⁸ În AMR, XXIV, 1941, nr. 4, p. 89 sunt prezentate propunerile pentru pregătirea celui de al V-lea Congres al Asociației, care însă nu a mai avut loc.

⁵⁹ AMR, XXII, 1939, nr. 9, p. 439.

⁶⁰ Pentru derularea Congresului s-au cheltuit 487422 lei, din care 31623 lei au provenit din fondurile Asociației (*Ibidem*, p. 88).

perioada interbelică le-au avut, pentru a asigura progresul acestei ramuri a economiei, indispensabilă ideii de progres general.

MIRCEA BARON – OANA DOBRE-BARON

**THE CONGRESSES OF "THE ASSOCIATION OF MINING INDUSTRY ENGINEERS AND
TECHNICIANS" FROM ROMANIA IN THE INTERWAR PERIOD**

SUMMARY

"The Association of Mining Industry Engineers and Technicians"- initially entitled „The General Association of Mining Engineers and Mine Managers”, and then „The Association of Mining Engineers”- was founded in 1918, to continue the activity of „The Society of Mining Engineers and Mine Managers”, created in 1893. "The Association of Mining Industry Engineers and Technicians", as a professional association of the personnel working in mining industry, will try to involve both in the personal problems of its members, and to be especially a framework within which the most important issues of the Romanian interwar mining should be debated.

"The Association of Mining Industry Engineers and Technicians" will organize in 1921, 1922, 1931, 1939 Congresses to which the whole community involved in the field will participate. The paper points out this particular fact, which contradicts the opinion of those who considered that nothing positive was thought and done for the development of the Romanian mining in the interwar period.